

Emnenr. 1 -

Fylke: Ostfold.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad:

Emne: Arv og ploeg
Oppskr. av: Arnt Sandnes

Bygdelag: Spjystberg

(adresse): Grodum P.O.

Gard: Hellenes
G.nr. 80 Br.nr. 1 og 3

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Eia, og andres

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Sigvart Skrapnes født 1858 - Spjystberg - bonde.

1. Nu kan ploeg. SVAR
2. Arv er ikke lenger i bruk her i byggen, og har heller ^{aldri} vært stort bruk. Den eneste Tjippe her er kjemt. Da all smelting av jern - her stiv leir - blir gjort med karr. For om lag 100 år siden og noe senere bruktes også å "frå åkeren". Kornet blei hakket ned med tråterive. - De fik peun åker da, mente de.
3. Ploegplan - hjemmelagde - bruktes for til opkjøring av poteterne og til hipping av poteterne. Nu brukes isteden bestenakken eller radrusene (Troll) o.a.
4. Arv. Tjippen fig. 1 & 3 finnes ikke her.

5. nei -
6. nei -
7. nei -

Deite x den kjemte og brukte Tjippe. Har bestandig vært nevnt for hippingplan, ikke ar. -
Dipl. bestilling fantes ikke.

Veltefjælen oftest av tre, men stibbar. Benkelig loss for bredskilling. De få ekpl. av arv - slike som her eller annen implikter har fort med sig.

Som det fremgår av beskrivelsen var skjerpids en kort. Redskapet blei jo bestandig brukt i havet for jord.

Den eneste her kjemt har -

9. nei -

10. Nei.

11. Arsen - trippelplånen - her var av typen Fig. 7 - og blev aldrig brukt til annet enn drilling - oppklaring av runer og slipping (mølling) av poteter. Skjærspidsen kort (ingen ristil. Velskjølell stålbar. De fleste laget av tre - enkelte av jernplater.

12. De fleste hjemmelagte. Var de laget av en smed hadde de velskjølell av jern. Enkeltmen få - var kjøpt fra jernverk

13. Nu bare moderne ploger. (ca. 60 Frakton)

Omkring 1890 kom de moderne fabrikklagde ploger i bruk. - Før den tid blev alle ploger laget av plånsmeder her i bygden. De to siste plånsmeder

der var Anton Smith og Hans Holm. De drev begge gårdbruk, men om vinderen laget de plånger. De laget hver sin plogstype - hadde hver sin preser for velskjølell - slik at en smed en

(Begge født i 1840 årene)

lengang kunne si hvem av dem hadde laget plånen. (Hans Holm hadde langren og slakkere veltjefel på plånen sine. - Smiths plåner hadde kortere og breitere veltjefel og lignet mer de nylig amerikanske Oliverplånger.

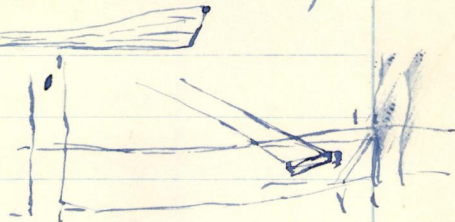
Sigvart Skråpenis fortalte engang at 1 Saler var gammel pris for en plåne. (for ca 100 år siden)

Førstebyggen Enebakk levde enda en av de gamle plånsmeder Hans Tarn - langt opp i de otti. -

14. Vellkjøla er av jern, og svært viss.
Sålen - laudria - av jern.

15. Planken var festa ved kroket på
aas og skjūt.

16. Ved Fankjøing blei planken
kjørt på vellkjøla

17. Kross på aasen utkjent, men på enkelte
plank var det ved bekkel laget en
båle for å hindre slitasje. -

Umm Fankjøing gikk bestandig
plankarn og holdt i skjūt. men ved
Fankjøing sled en på vellkjølen. -

18. nei - bare høirevnte plank, for hva
skulle en ventiplank være godt for?

7 alle tilfeller måtte en jo kjörtom.
Heipet den ene nei. -

19. Dypden omkring 6" - Regulering med
hjul fantes ikke på de gamle plank.

Derimot var bleier over og under aasen
ved festet til skjūt. - Sleipeskoen er riper.

20. ja. - Såvidt mig bekjent. -

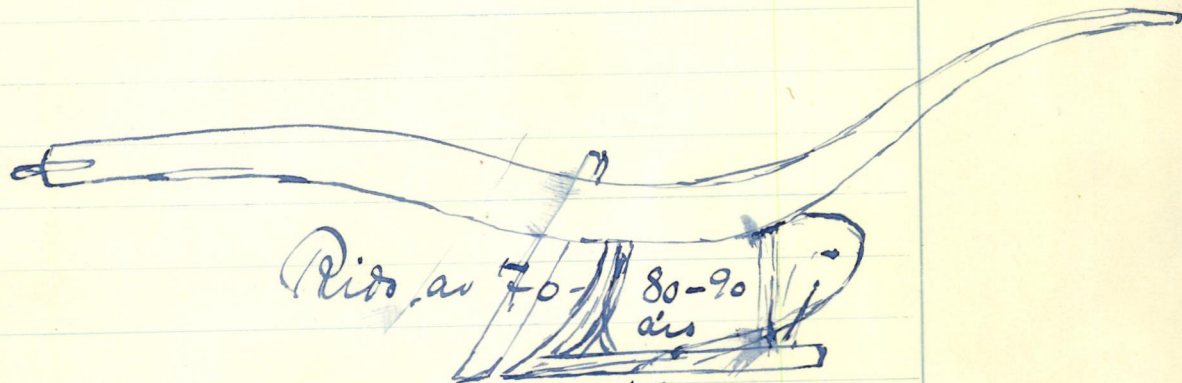
21. Ukjent. -

22. Trekorningu r av gammel dabo
og enda i bruk den dag idag. Laget
av to stkker med påsatt tretrær

23. Stigaplanken kalles den tipp, som
her mest ligner n: 12. vellkjøl av
jern. - Her er skarpt skill mellom
plank og al (-tjukk l) - sjøl om det så
er bare en enkelt del. -

Plank & fankjøings

1484

Rids, as 70-80-90
 as

pløgen

Slike som Smitnøy
 kan se en lodd.
 - Disse var lette og
 gjorde et forholdsvis
 meget godt arbeid

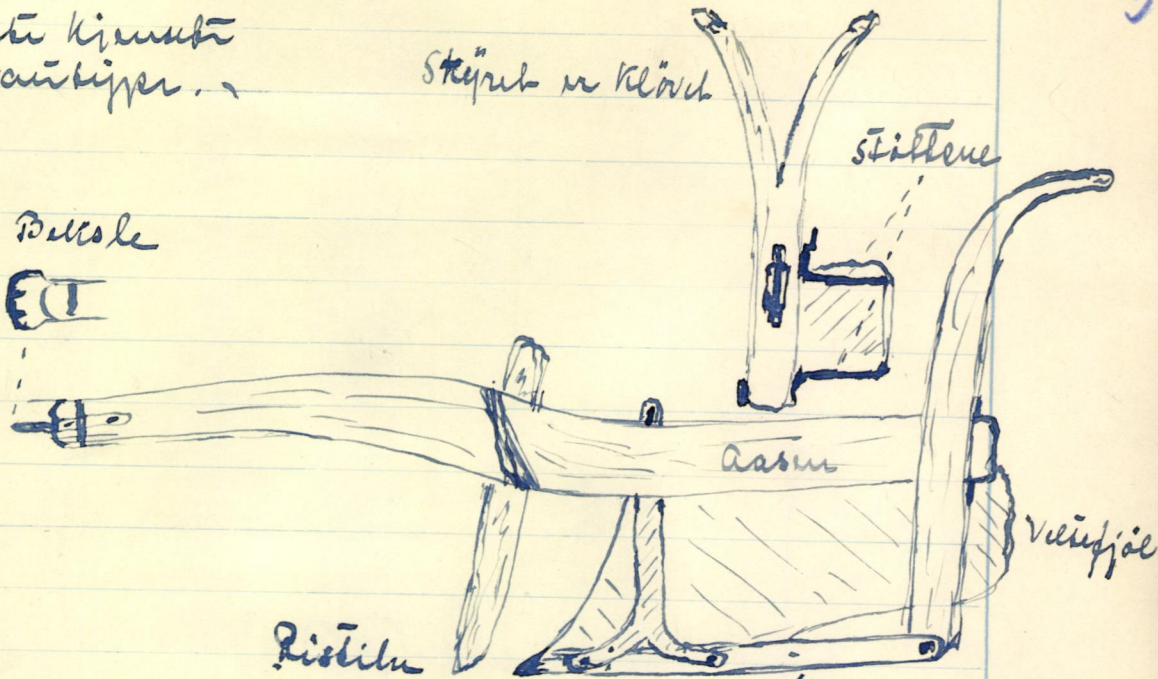
1484

Äldre kända
plåntyper.

Skäret i klöv

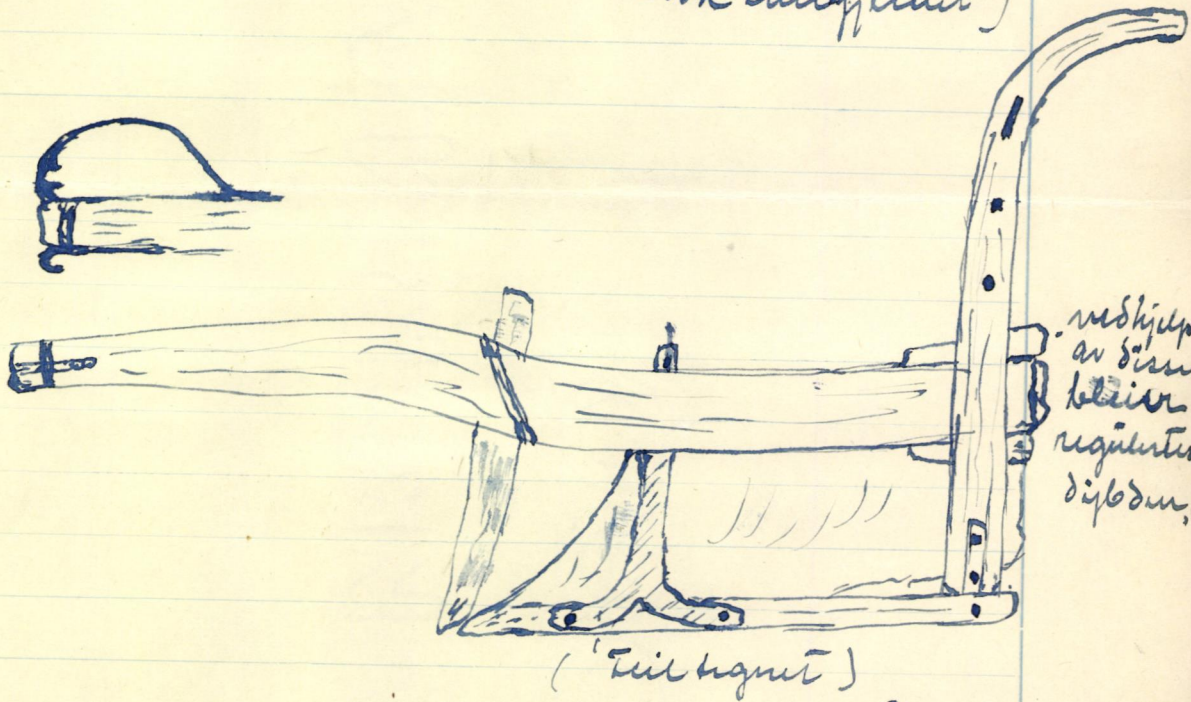
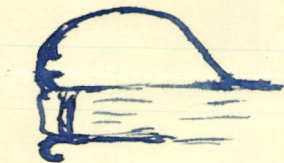
Buller

ECT

Äldre plåntyper

Prästjern
(Fäl hqut - festet i
bak länjern)

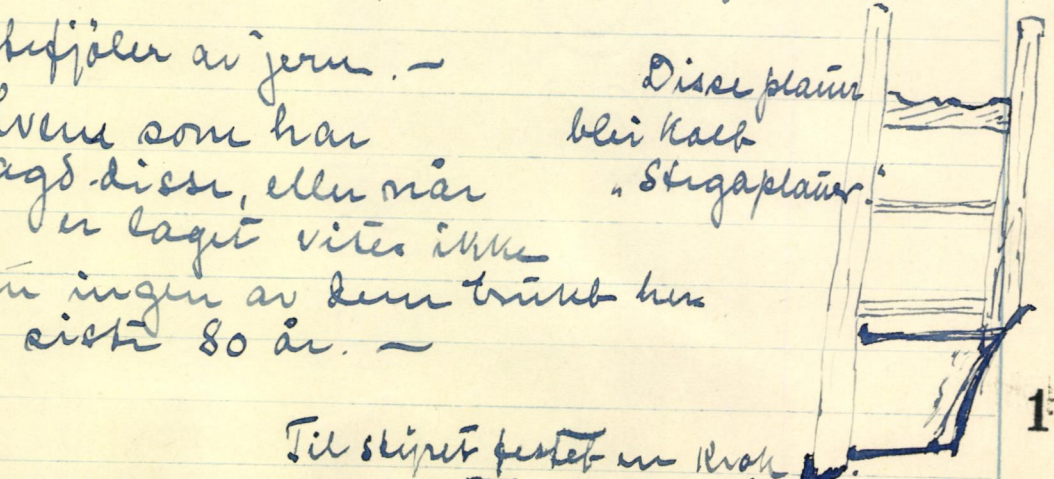

(Fäl hqut)

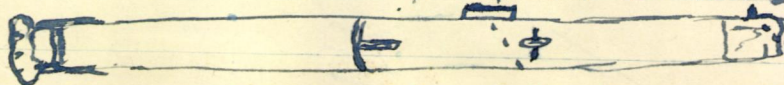
Vejfjöl av järn.

Hvem som har
lagt disse, eller når
de er laget vites ikke
men ingen av dem trakk her
de sist 80 år.

Disse plåntyper
blei kalt
"Stigaplåntyper"

Til skåret festet i klöv

Fjern for plåntypen

1484